

Francesc Vicent Garcia, *Obra Completa*, volum I: Sonets i Dècimes. A cura d'Albert Rossich. Barcelona: Barcino, 2023 («Biblioteca Barcino»), 350 pp.

LLUÍS CORNET
llcornetr@gmail.com

El primer volum de l'obra completa de Francesc Vicent Garcia, altrament conegut com el Rector de Vallfogona, va arribar a les lleixes el maig d'aquest any passat. És la primera part d'una col·lecció de tres volums que inclourà tota l'obra poètica, dramàtica i en prosa de l'autor que va iniciar el Barroc a Catalunya. Tanta va ser la seva influència que, encara avui, a 400 anys de la seva mort, el seguim llegint i reclamant. Tanmateix, la seva és una història convulsa. Durant el Barroc, Garcia es va convertir en la gran figura d'aquest moviment a Catalunya. Contemporanis seus com Antoni Massanés, Joan Terré o Rafael Nogués van rebre una influència increïble per part de la figura del poeta tortosí i, més endavant, durant l'època que coneixem com a segon Barroc, poetes com Francesc Fontanella o Josep Blanch van beure d'aquesta nova font. L'any 1703 l'Acadèmia dels Desconfiats, a Barcelona, edita per primer cop les seves obres –que fins aquell moment només havien corregut de forma manuscrita–. El camí encetat per Garcia s'imposa en la ideologia del Barroc i el Rector és qualificat com al gran poeta modern català, al costat del gran poeta clàssic, que aleshores ja era Ausiàs March. Els anys van anar passant, però la tradició no va acabar d'oblidar mai el geni tortosí. Quan arriba el romanticisme i els homes de la Renaixença imposen una idea de llengua basada en els clàssics medievals i depurada de castellanismes –o de paraules que en semblessin un–, Vicent Garcia és vist com el dimoni gros, aquell qui va pervertir les lletres catalanes, aquell qui les va castellanitzar. Tant és així que, si no fos per alguns estudiosos, entre ells Albert Rossich, que van recuperar la figura del Rector durant el segle XX, avui potser només en quedaria un record popular.

Han hagut de passar molts anys per poder gaudir, per primera vegada, d'una edició curada de les obres del Rector. Aquest primer volum conté els sonets i les dècimes, 91 en total: 60 sonets i 31 dècimes. Albert Rossich ha examinat gairebé 100 testimonis manuscrits i una seixantena d'impresos repartits per tot el món: Barcelona, París, Roma, Nova York o fins i tot Quito, d'entre altres. La tasca de localització ha estat una feina massiva i l'estudi de les més de 250 composicions prèviament atribuïdes a Garcia (de les quals, ara, només poc més de 160 es poden considerar autèntiques), amb la consegüent transcripció, col·lació, anàlisi i edició, ha estat una feina d'erudit.

En aquest volum el lector podrà trobar una àmplia introducció completa i detallada sobre el Rector i la poesia barroca, a més d'una explicació de la llengua del XVII i de com es va establir el text. La part principal del volum són els sonets i les dècimes. Hi trobem el conegudíssim «Amb una pinta de marfil polia», aquell sonet que tracta d'una dama de cabells negres que es pentinava amb una pinta blanca de vori mentre un poeta l'espia, o el sonet «Ara baixes la vista envés la immunda», que aquest any passat va ser el poema oficial del Dia Mundial de les Lletres a casa nostra. La sàtira del Barroc, que sovint es troba

dividida entre la visió moralitzant de l'època i la burla desinhibida de la societat, és present a poemes com «Ai, cap de déus en vós, nimfa d'aigüera» o «Desitjós una nit de calar brotxa», i alguns com «Maleta de convent, gruta d'hostal» mostren el llenguatge de germanies –és a dir, l'argot vulgar i popular– de finals de segle XVI i començaments del XVII. No tot és sàtira, però: el romanç «Ací jau un escolà», que descriu en forma d'epitafi el lloc on un dels escolanets del Rector jau, o «Quan baixes del Montseny, valerós Roca», que narra la trobada del Rector amb el reconegut bandoler Perot Roca Guinarda, ens transporten a experiències viscudes pel mateix poeta, d'una manera gairebé autobiogràfica. La composició més llarga d'aquest volum (730 versos escrits en forma de romanç), una de les peces més memorables de Garcia, és coneguda com a *Desengany del món* i tracta un dels tòpics barrocs més reiterats: el desengany de la realitat. També és digne de menció el romanç *A la navegació del marquès d'Almaçan*, que relata amb un to heroicòmic el seu viatge per mar acompanyant el seguici del virrei, el marquès d'Almaçan. La llista és llarga i de versos memorables n'hi ha un munt. Al poema 73, vv.45-50, hi ha unes línies que, un cop llegides, costen d'oblidar:

Ans en les fosques presons
de ma llastimosa història
tan clara està en la memòria
vostra gràcia singular
que l'ànima ve a dubtar
si està en l'infern o en la glòria.

En resum, la qualitat literària de Vicent Garcia és una mina que encara no s'ha explorat del tot i, com a tal, l'arribada d'aquest volum a les llibreries és una gran notícia per a la cultura d'aquest país. La primera part de l'obra completa ofereix al lector més inexpert l'oportunitat d'endinsar-se en la figura d'un clàssic com és Vicent Garcia i alhora amplia les possibilitats d'estudi del Barroc català, que cada cop tenim més a l'abast. Durant els anys 2024 i 2025 arribaran els volums segon i tercer, que completaran la poesia, el teatre i la prosa del Rector, i permetran una anàlisi del barroc molt més extensa i acurada. Mentrestant, toca gaudir dels sonets i les dècimes d'aquesta primera publicació.